



# **Koll på alkoholorpinionen - och på alkoholvanorna**

**Några resultat från de årliga SOM-undersökningarna**

**Vetenskapsfestivalen 2013**

**Lennart Weibull**



# Alkoholpolitik 2000-2012

**Målet är att hålla nere alkoholförbrukningen genom att minska tillgången genom monopol och skatter**

**Men:**

**Ökade införselkvoter från EU – sänkt skatt?**

**Hot mot det svenska försäljningsmonopolet**

**Systembolagets ökade serviceinriktning**

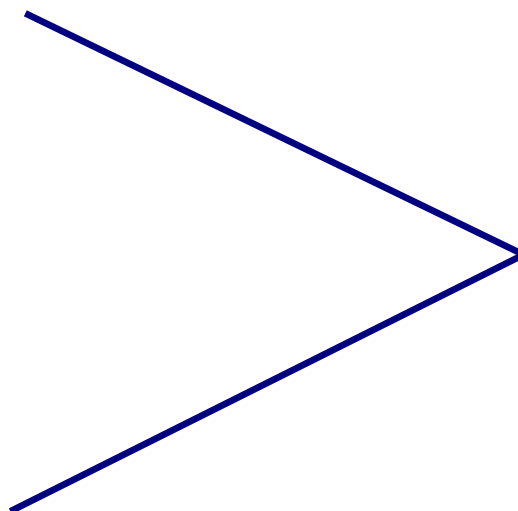


# Alkoholopinion

**Synen på  
alkoholens roll  
i samhället**



**Egna alkoholvanor**



**Åsikter om  
alkoholpolitik**



# Två huvudindikatorer på alkoholorpinion

## Åsikt om alkoholskatten

- Sänka skatten på alkohol
- Höja skatten på alkohol

## Synen på försäljning av alkohol i livsmedelsaffärer

- Tillåta försäljning av starköl, vin och sprit i livsmedelsbutiker



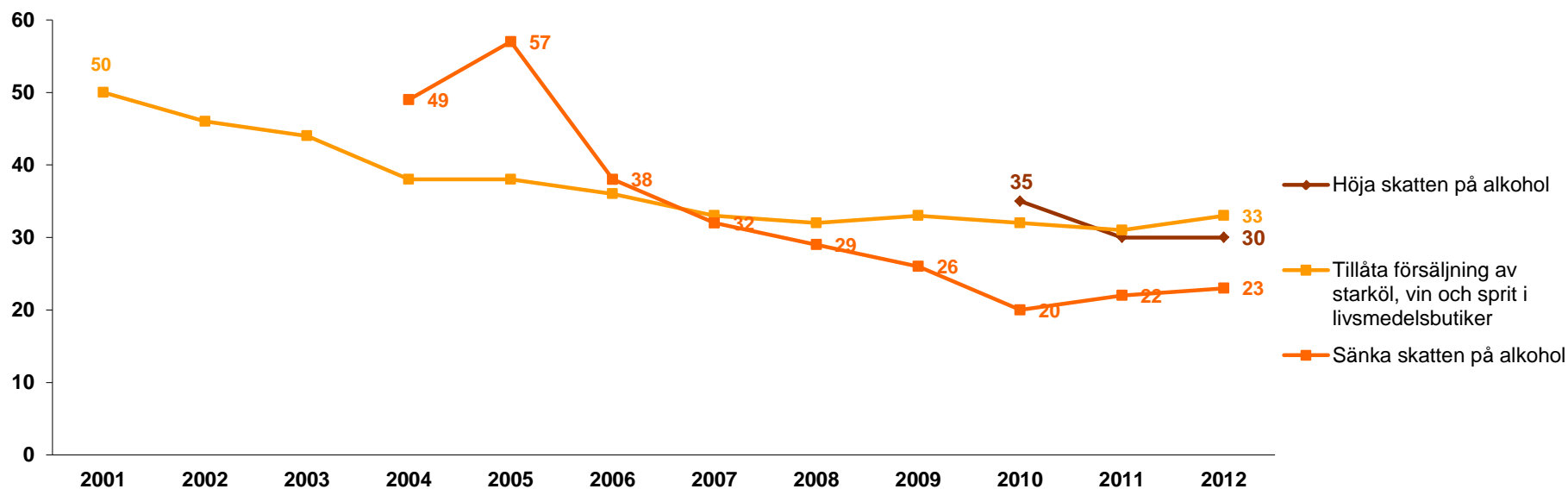
## Alkoholopinionen 2012

	<b>JA</b>	<b>NEJ</b>
• Sänka skatten på alkohol	23%	42%
• Höja skatten på alkohol	30%	35%
• Tillåta försäljning av starköl, • vin och sprit i livsmedelsbutiker	33%	44%



## Befolkningens stöd för att sänka alkoholskatten samt att tillåta alkoholförsäljning i livsmedelsbutiker, 2001 – 2012 (procent)

procent

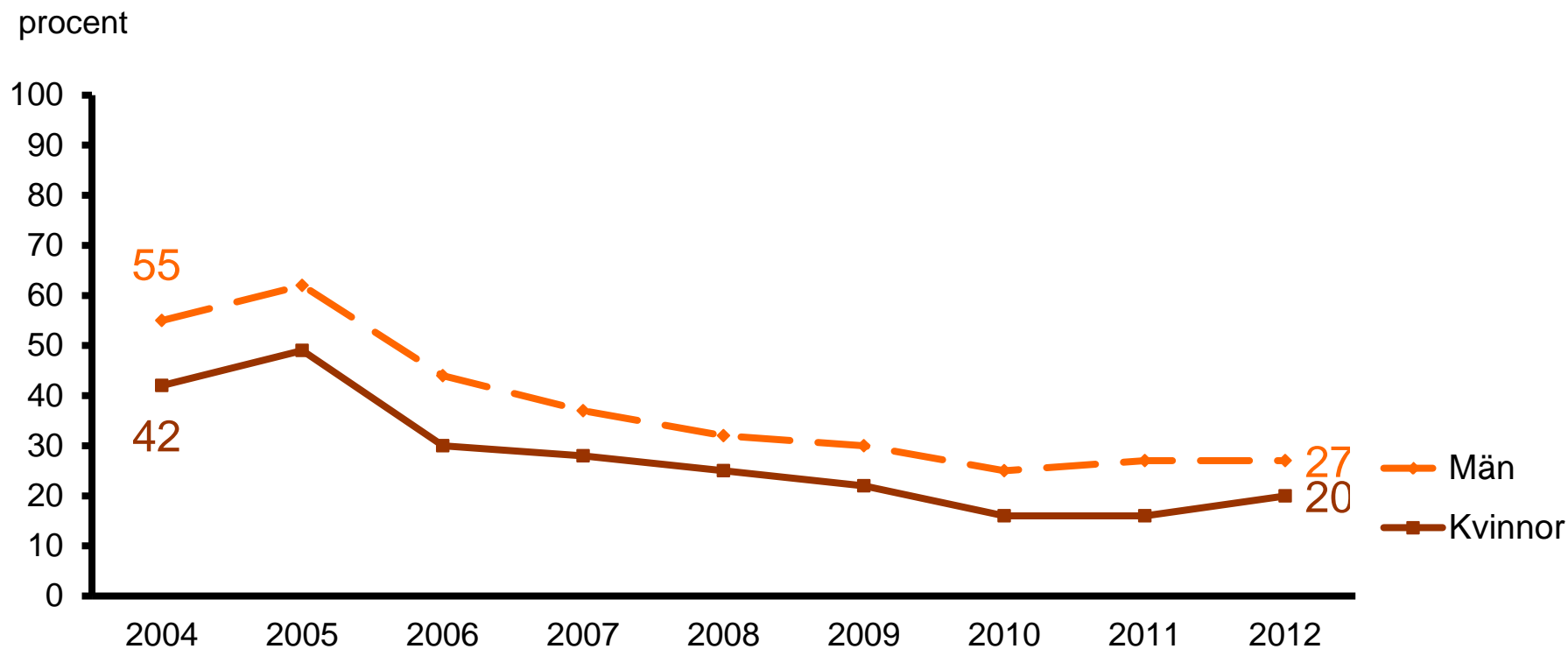


*Kommentar:* Resultaten baseras på två frågor, där den första inte ingick i undersökningarna 2001–2003 eller 2005. 1) 'Nedan finns ett antal förslag som har förekommit i den politiska debatten. Vilken är din åsikt om vart och ett av dem?', där 'Sänka skatten på alkohol' ingår som en av flera delfrågor. 2) 'Här återfinns ett antal förslag hämtade från den svenska samhällsdebatten. Vilken är din åsikt om vart och ett av dem?', där 'Tillåta försäljning av starköl, vin och sprit i livsmedelsbutiker' ingår som en av ett mindre antal delfrågor. Svarsskalan lyder i fråga 1) 'Mycket bra förslag'; 'Ganska bra förslag'; 'Varken bra eller dåligt förslag'; 'Ganska dåligt förslag'; 'Mycket dåligt förslag'; fråga 2 har motsvarande svarsalternativ följt av 'Ingen uppfattning'. Det senare gäller även skattefrågan år 2005 som detta år låg med i samma frågebatteri (andelen 'Ingen uppfattning' uppgick till 3 procentenheter). Figuren visar andel som svarat mycket eller ganska dåligt förslag av samtliga som besvarat frågan (dvs. även personer som svarat 'Ingen uppfattning' i fråga 2 ingår i procentbasen).

*Källa:* De nationella SOM-undersökningarna 2001–2012.



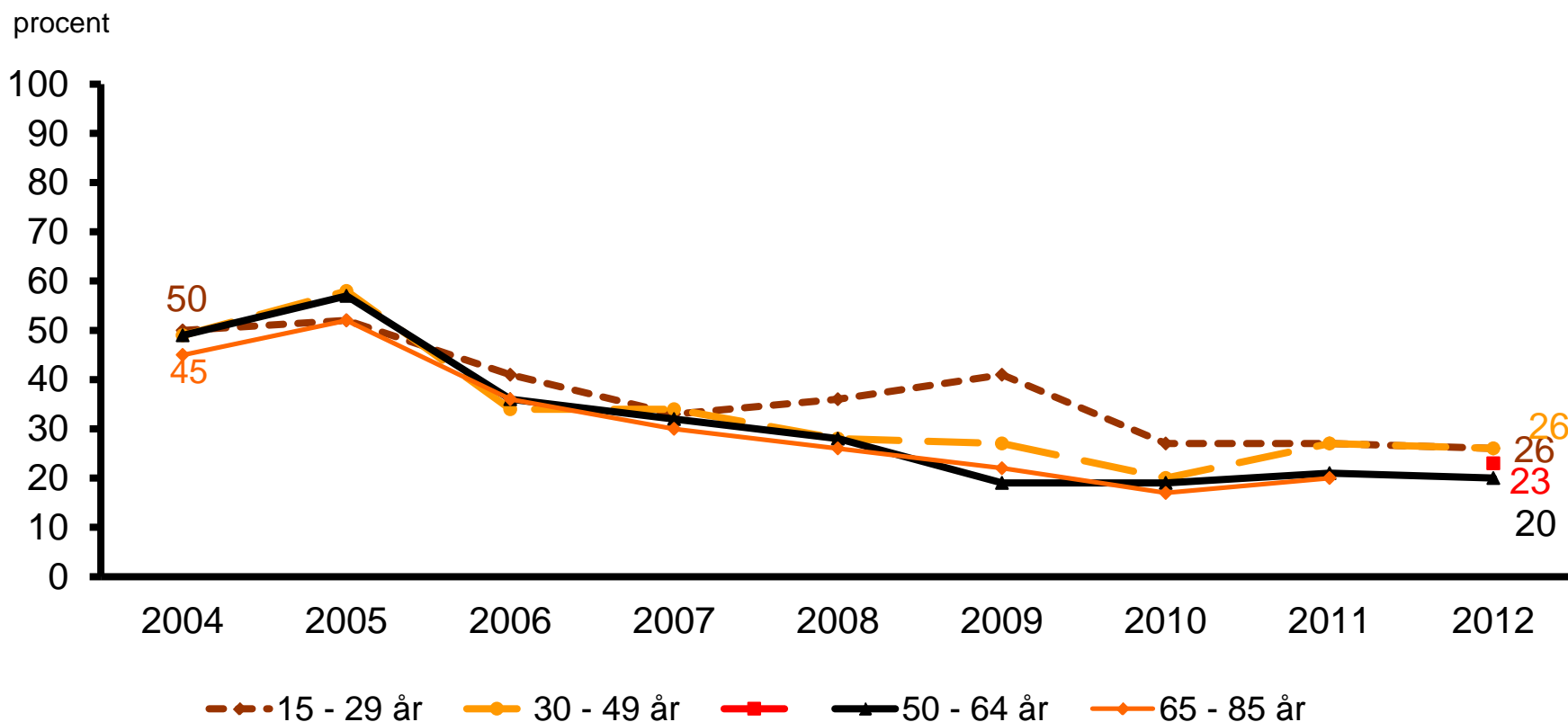
## Andel som är positivt positiva till att sänka alkoholskatten 2004 – 2012 efter kön (procent)



**Källa:** Den nationella SOM-undersökningen 2012.



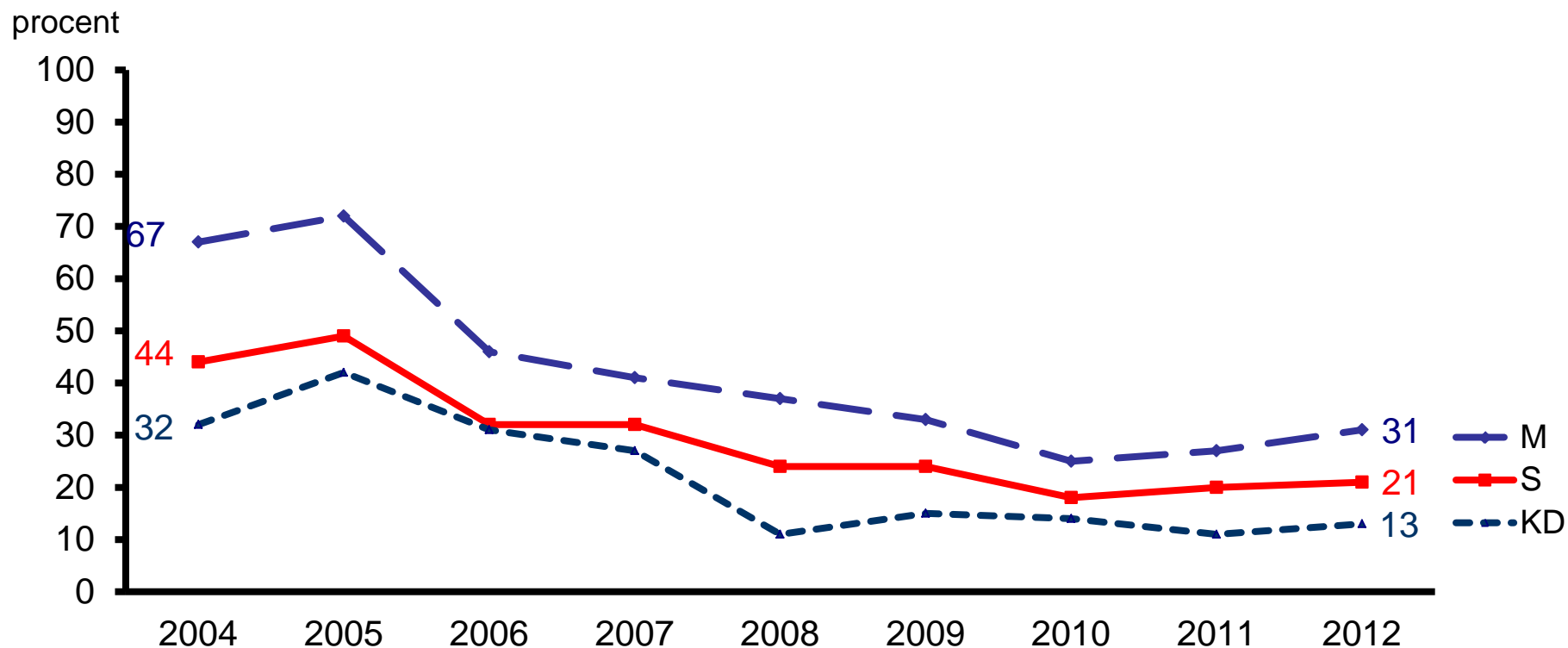
## Andel som är positivt positiva till att sänka alkoholskatten 2004 – 2012 efter ålder (procent)





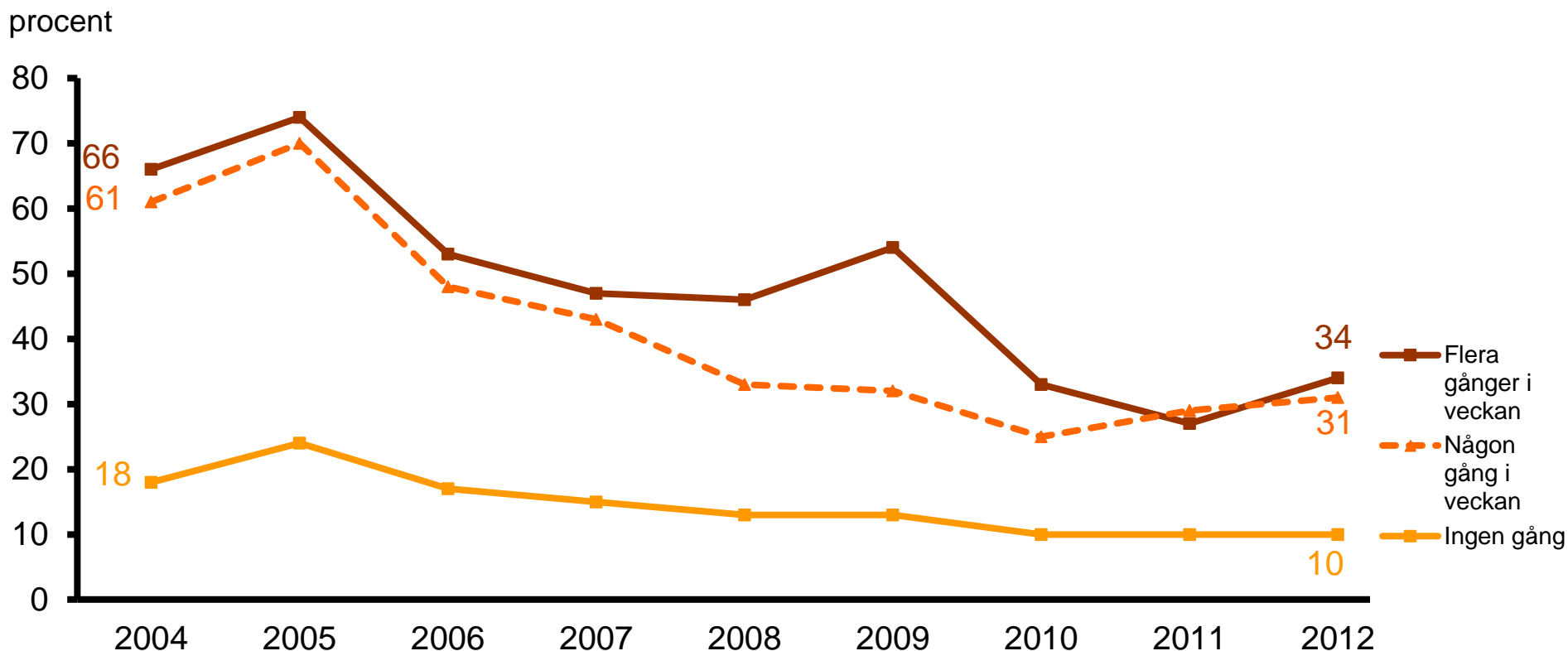


## Andel som är positiv till att sänka alkoholskatten 2004 – 2012 efter partisympati (procent)





## Andel som är positivt positiva till att sänka alkoholskatten 2004 – 2012 efter egen alkoholvana (procent)

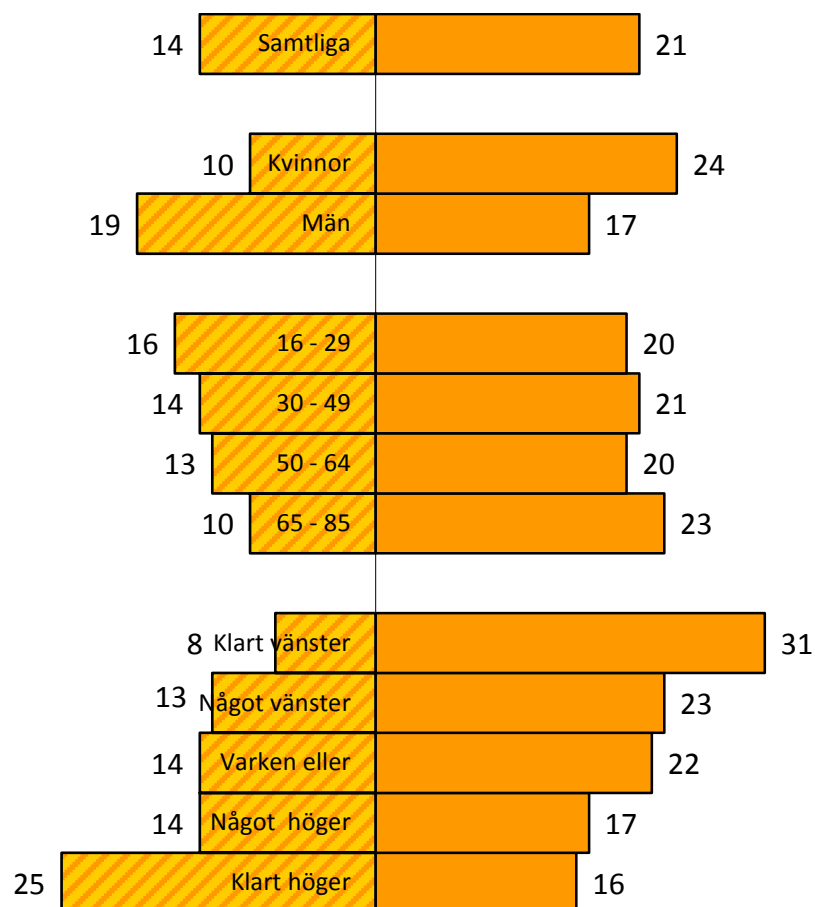




## Alkoholliberala och alkoholrestriktiva 2011

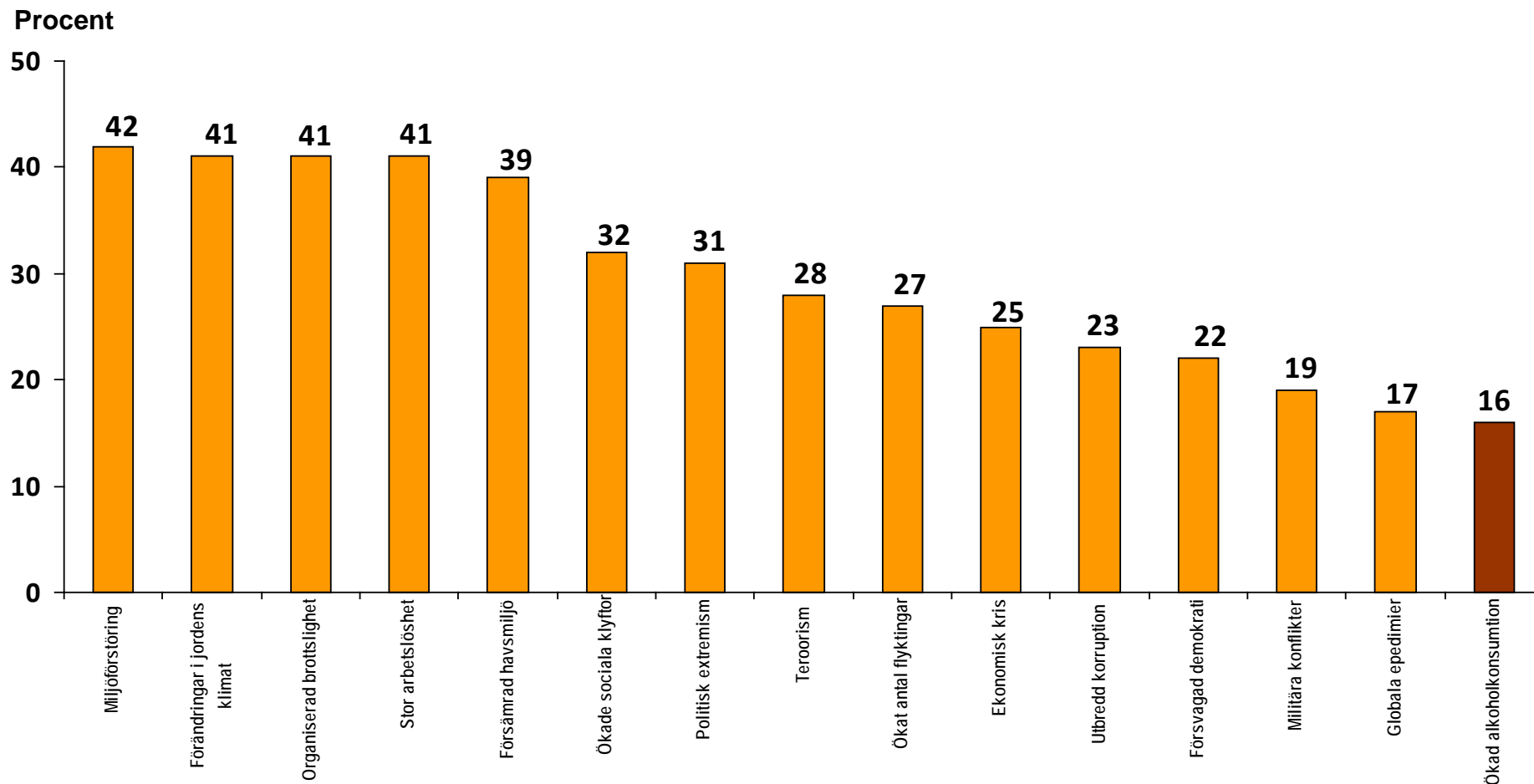
Vill sänka skatten och tillåta fri försäljning

Vill höja skatten och inte tillåta fri försäljning



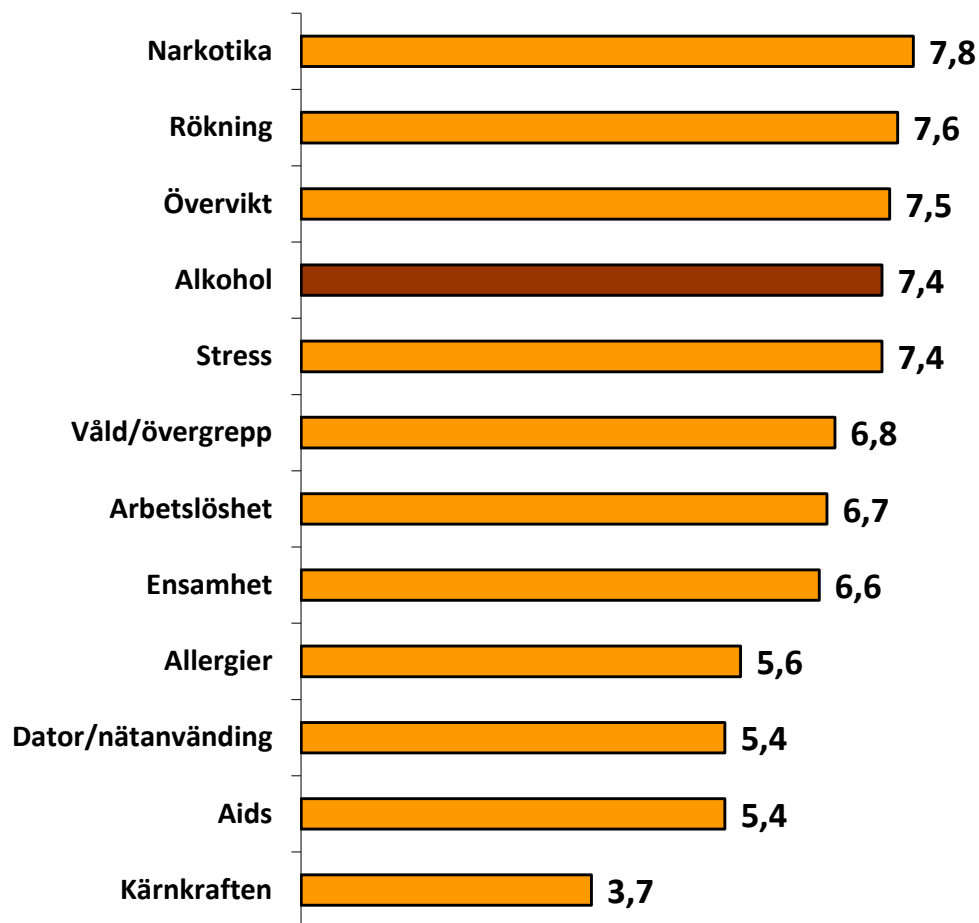


## Samhällsoro – rangordning andel *mycket* oroande (Riks-SOM 2012)



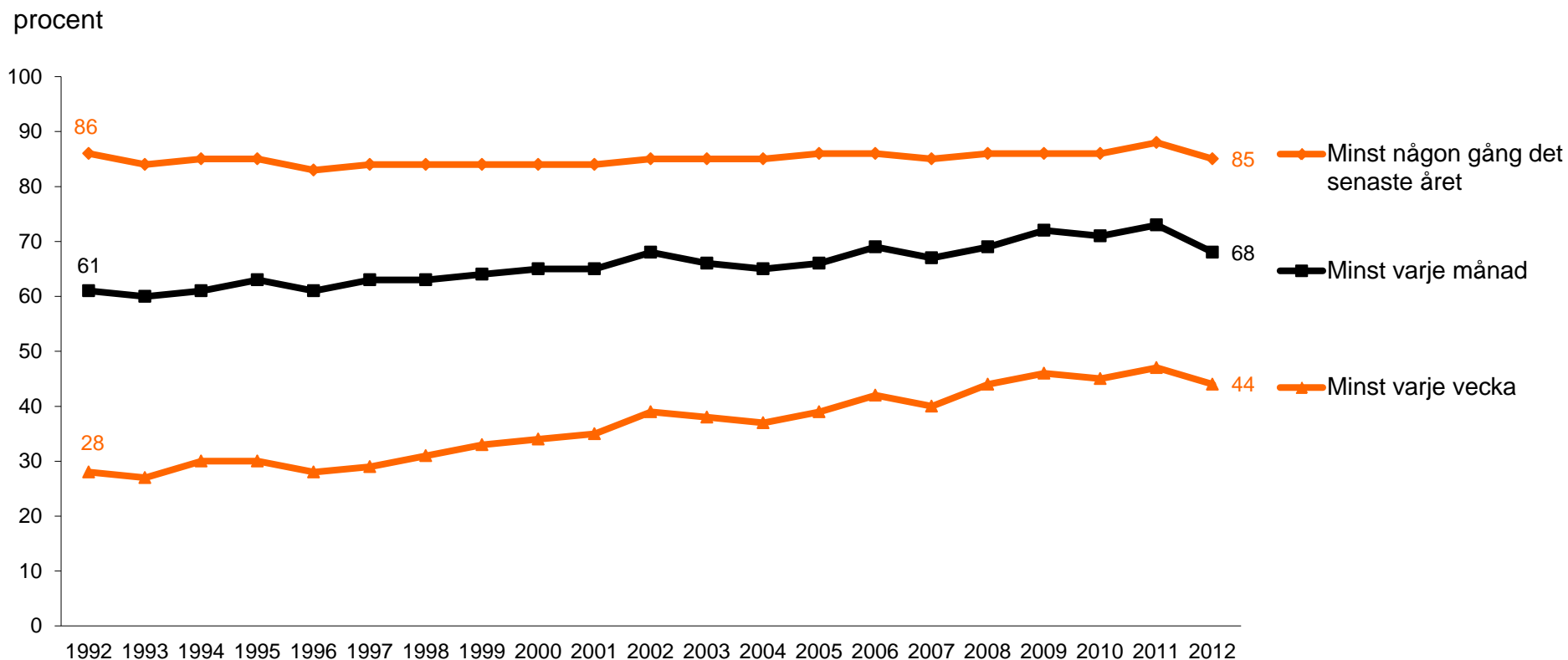


## Risker för svenska folkets liv och hälsa. Medelvärden på en skala mellan 0 (liten) och 10 (stor), 2009





## Andel som dricker alkohol minst varje vecka under de senaste 12 månaderna respektive minst någon gång under de senaste 12 månaderna 1992 – 2012

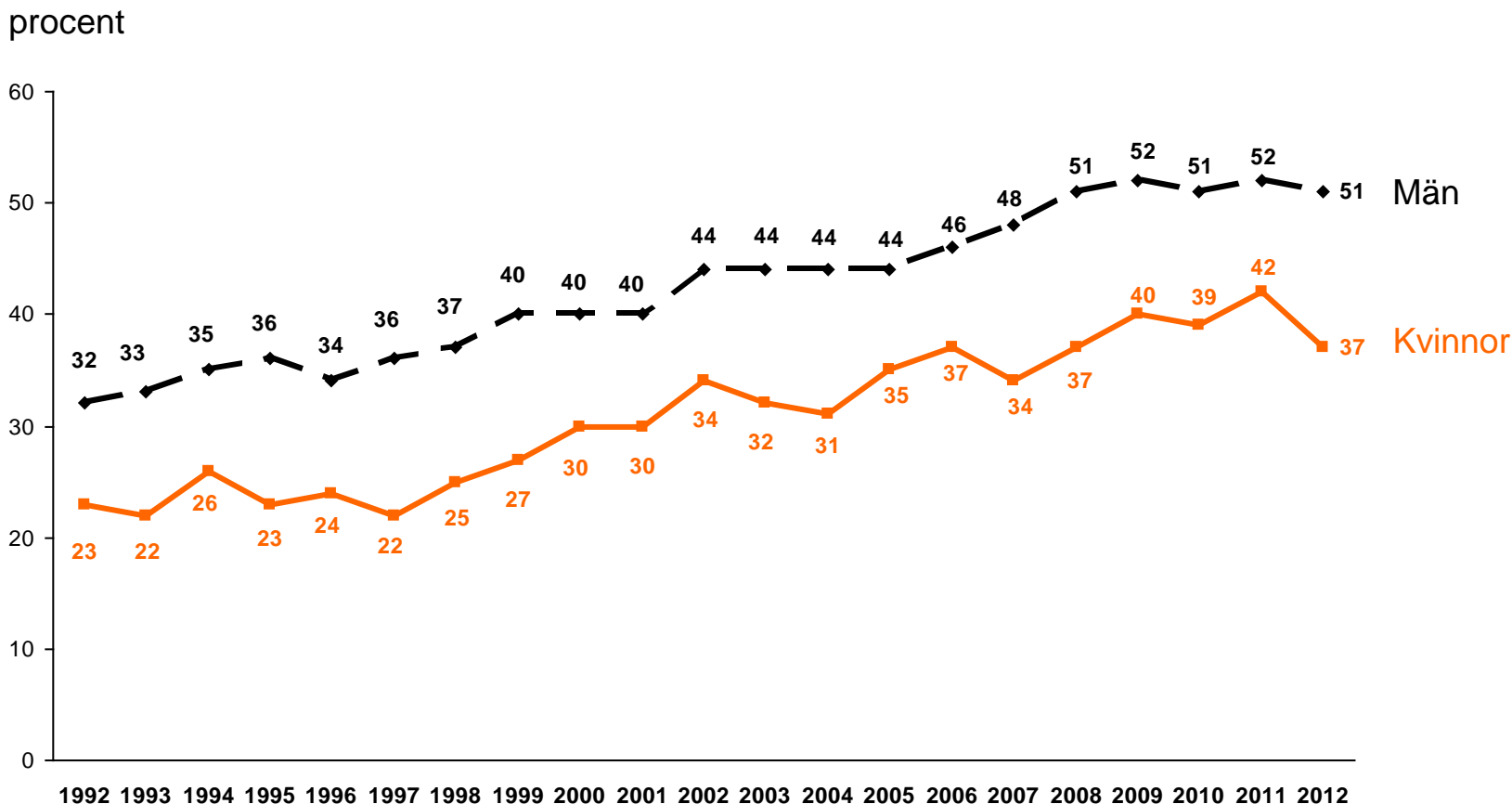


*Kommentar: Frågan lyder: Hur ofta har du under de senaste 12 månaderna gjort följande? där Druckit sprit/vin/starköl ingår som ett av ett stort antal delfrågor. De sju svarsalternativen lyder: Ingen gång, Någon gång under de senaste 12 månaderna, Någon gång i halvåret, Någon gång i kvartalet, Någon gång i månaden, Någon gång i veckan, Flera gånger i veckan.*

*Källa: De nationella SOM-undersökningarna 1992–2012.*



## Regelbundna alkoholvanor bland män och kvinnor 1992 - 2012 (procent)



**Källa:** Den nationella SOM-undersökningen 2012.

**Kommentar:** Med regelbundna alkoholvanor menas konsumtion av starksprit/vin/starköl minst någon gång i veckan. Procenten har beräknats bland personer som besvarat enkätfrågan.



## Alkoholvanor efter typ av dryck, 2010, 2011 och 2012 (procent)

		Frekvens						Totalt	Antal
		Ingen gång	År/halvår	Kvartal	Månad	Vecka	Flera ggr/veck		
Sprit/vin/starköl	2010	14	8	7	26	33	12	100	1 776
	2011	12	8	7	26	35	12	100	2 997
	2012	15	9	8	24	33	11	100	3 072
Starksprit	2010	29	24	14	22	9	2	100	1 656
	2011	30	23	14	23	9	1	100	1 527
Vin	2010	22	14	10	24	23	7	100	1 653
	2011	19	14	9	24	26	8	100	1 534
Starköl	2010	34	15	10	23	15	3	100	1 658
	2011	34	14	10	23	16	3	100	1 538
	2012	31	22	14	23	9	1	100	1 549
Druckit sig berusad	2010	57	21	8	11	2	1	100	1 658
	2011	54	22	10	11	3	0	100	1 540
	2012	57	21	9	10	3	0	100	1 551

**Anmärkning:** Den samlade alkoholfrågan fanns 2010 i Riks-SOM 1 och år 2011 i både Riks-SOM 1 och Riks-SOM 2.

Övriga frågor fanns båda åren enbart i Riks-SOM 3. År 2012 ställdes frågan om olika spritsorter i Riks-SOM 3. [www.som.gu.se](http://www.som.gu.se)

**Källa:** Den nationella SOM-undersökningen





## Alkoholvanor i olika grupper 2010 och 2012

	<u>Minst en gång per vecka druckit:</u>								<u>Minst en gång per månad man druckit sig berusad</u>	
	Sprit/vin/starköl		Starksprit		Vin		Starköl		2010	2012
	2010	2012	2010	2012	2010	2012	2010	2012		
<b>Totalt</b>	45	44	11	10	30	31	18	18	15	13
<b>Kön</b>										
Kvinnor	39	37	5	4	30	33	8	8	10	8
Män	51	51	19	16	30	30	30	29	20	17
<b>Ålder</b>										
16 – 29	34	32	9	9	15	14	16	19	42	34
30 – 49	45	44	8	8	27	34	18	19	17	17
50 – 64	54	51	14	11	41	38	22	21	9	7
65 – 85	41	42	13	12	31	32	15	13	3	2
<b>Familjeklass</b>										
Arbetarhem	33	31	10	8	18	20	16	18	17	17
Tjänstemannahem	57	54	11	10	38	40	19	20	13	12
Hö tj mannahem	67	66	20	21	62	60	26	25	18	17
Företagarhem	52	56	13	14	42	32	26	18	10	14

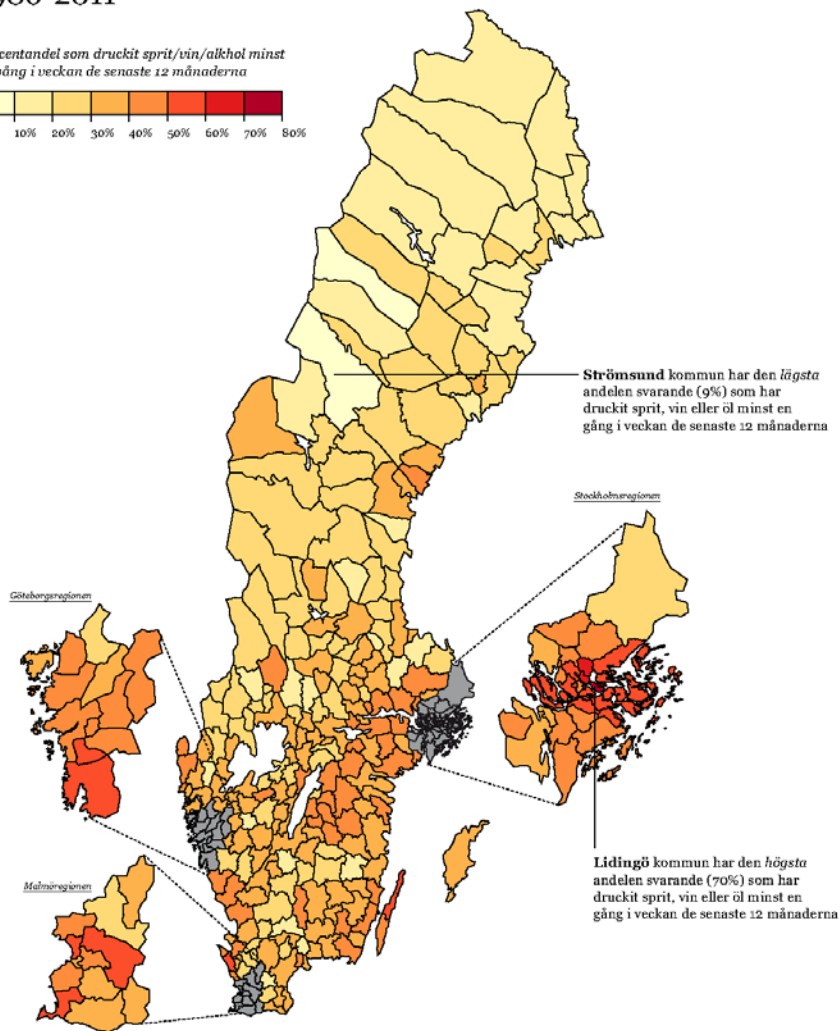
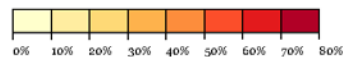
**Kommentar:** När det gäller 2012 kommer alla data utom det som gäller total alkoholkonsumtion (Riks 2 + Riks 4) från Riks 3.

**Källa:** Den nationella SOM-undersökningen.



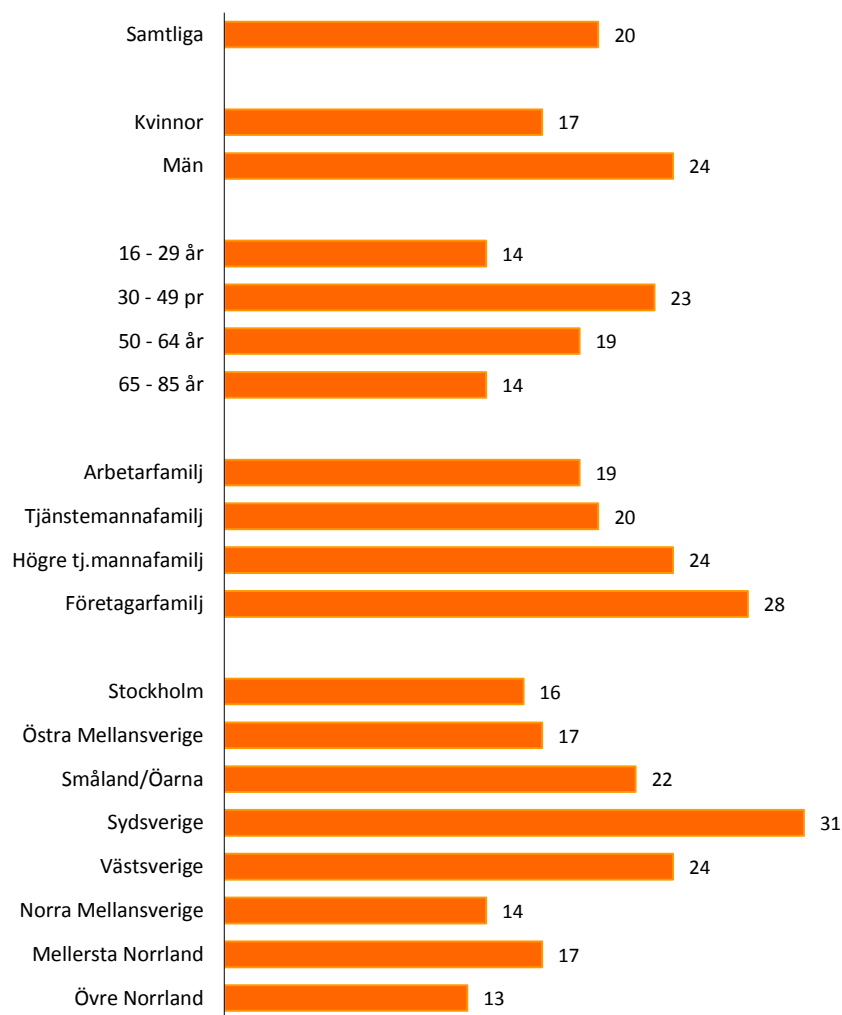
## ALKHOLKONSUMTIONS- NIVÅER I SVERIGE 1986-2011

Procentandel som druckit sprit/vin/alkohol minst  
en gång i veckan de senaste 12 månaderna





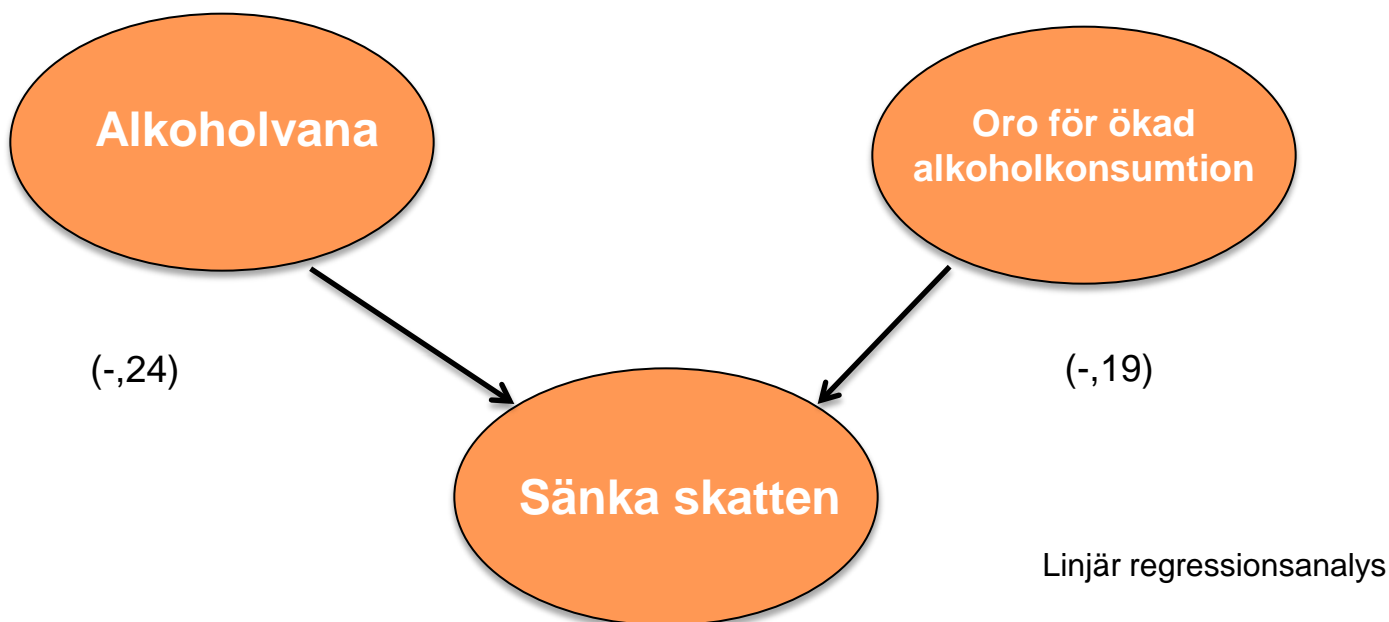
## Handlat alkohol utomlands 2012 minst någon gång per år (procent)





## SLUTMODELL: Vad bestämmer åsikten om alkoholskatten

### Sänka skatten (2012)



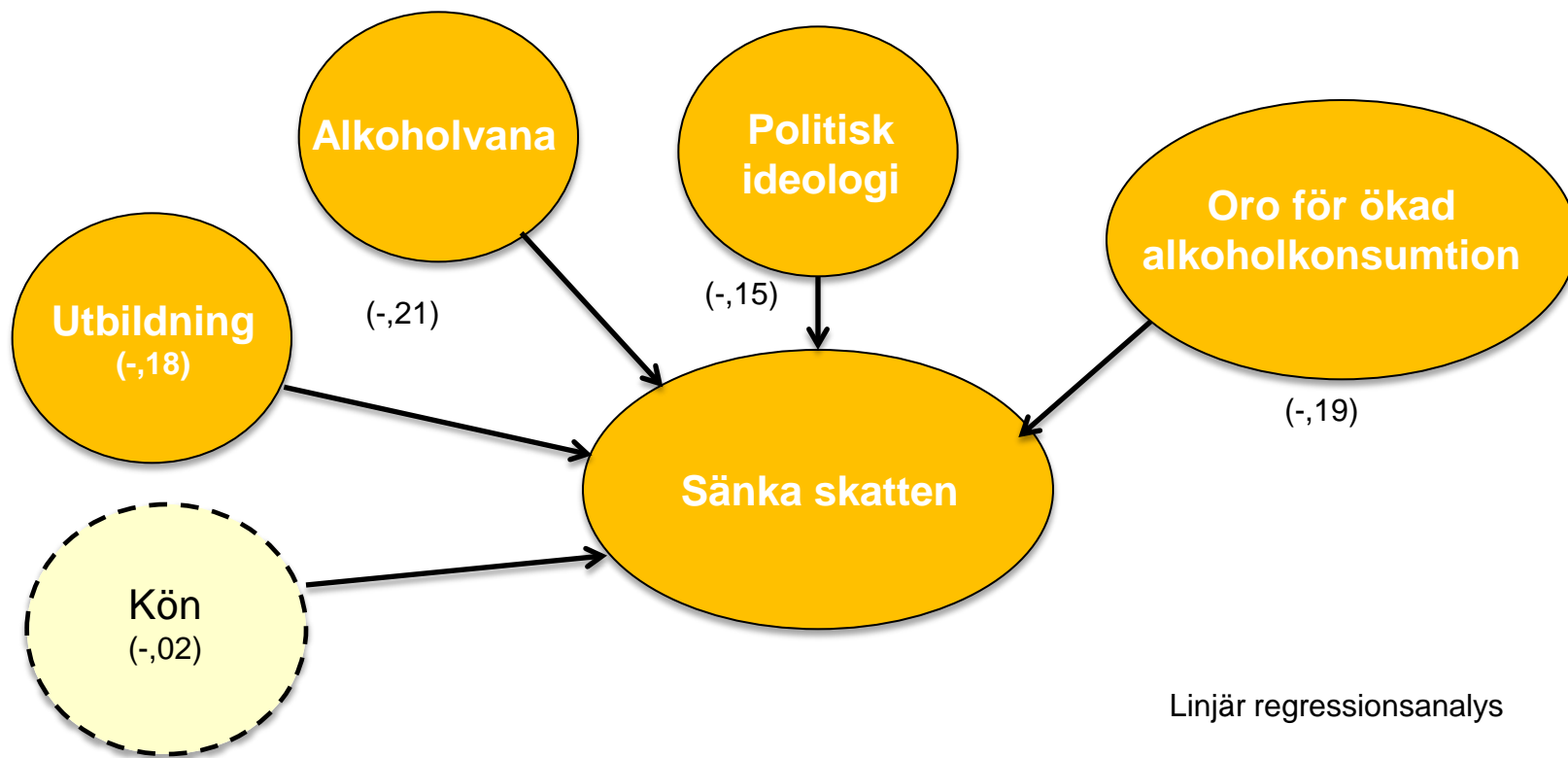


## Sänka skatten (2012)

		Oroande med ökad alkoholkonsumtion		Effekt av oro
		Ja	Nej	
Alkohol- vana	Aldrig	6	18	+12
	Någon gång	18	23	+5
	Vecka	22	38	+16
Effekt av alkoholvana		+16	+20	



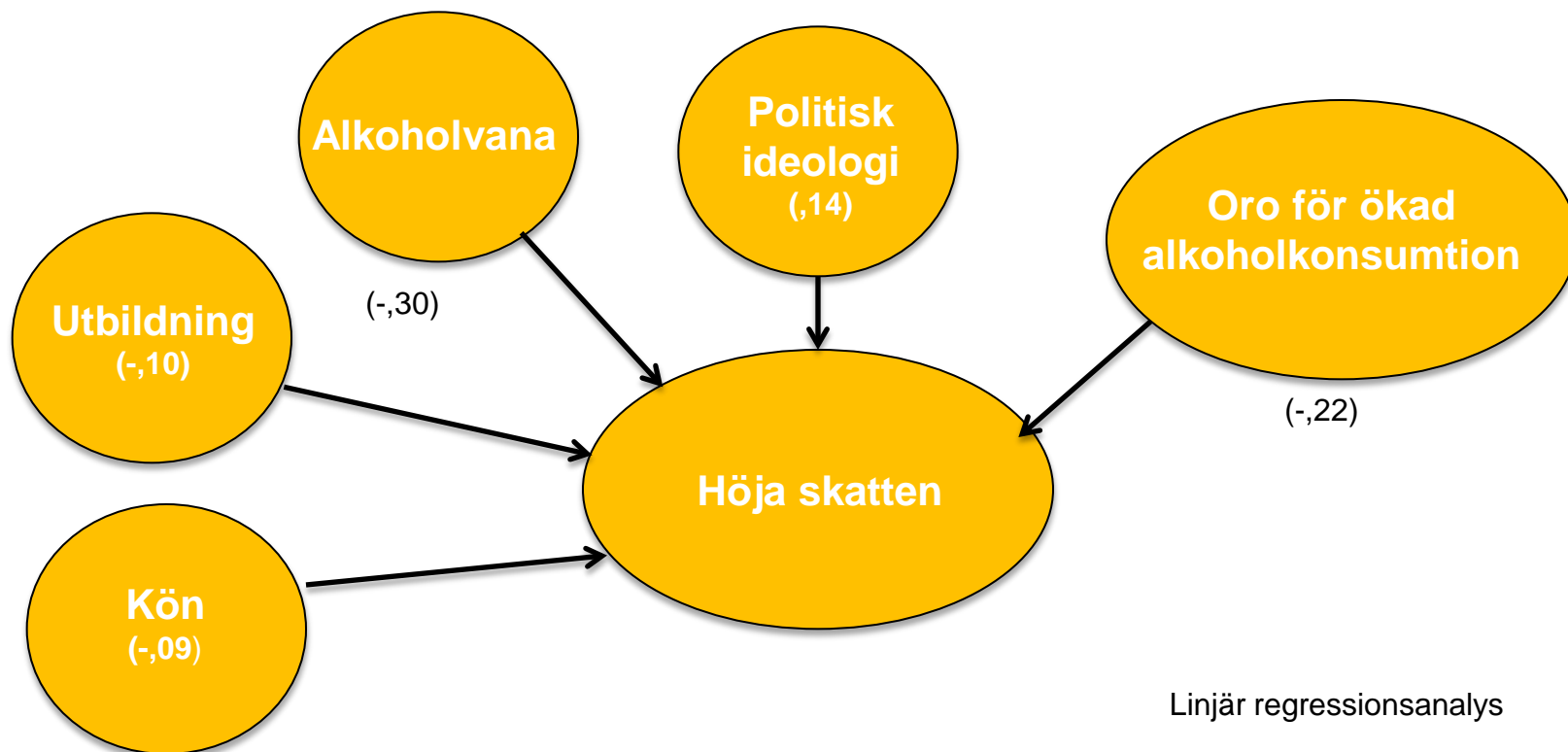
## Sänka skatten (2012)



Linjär regressionsanalys



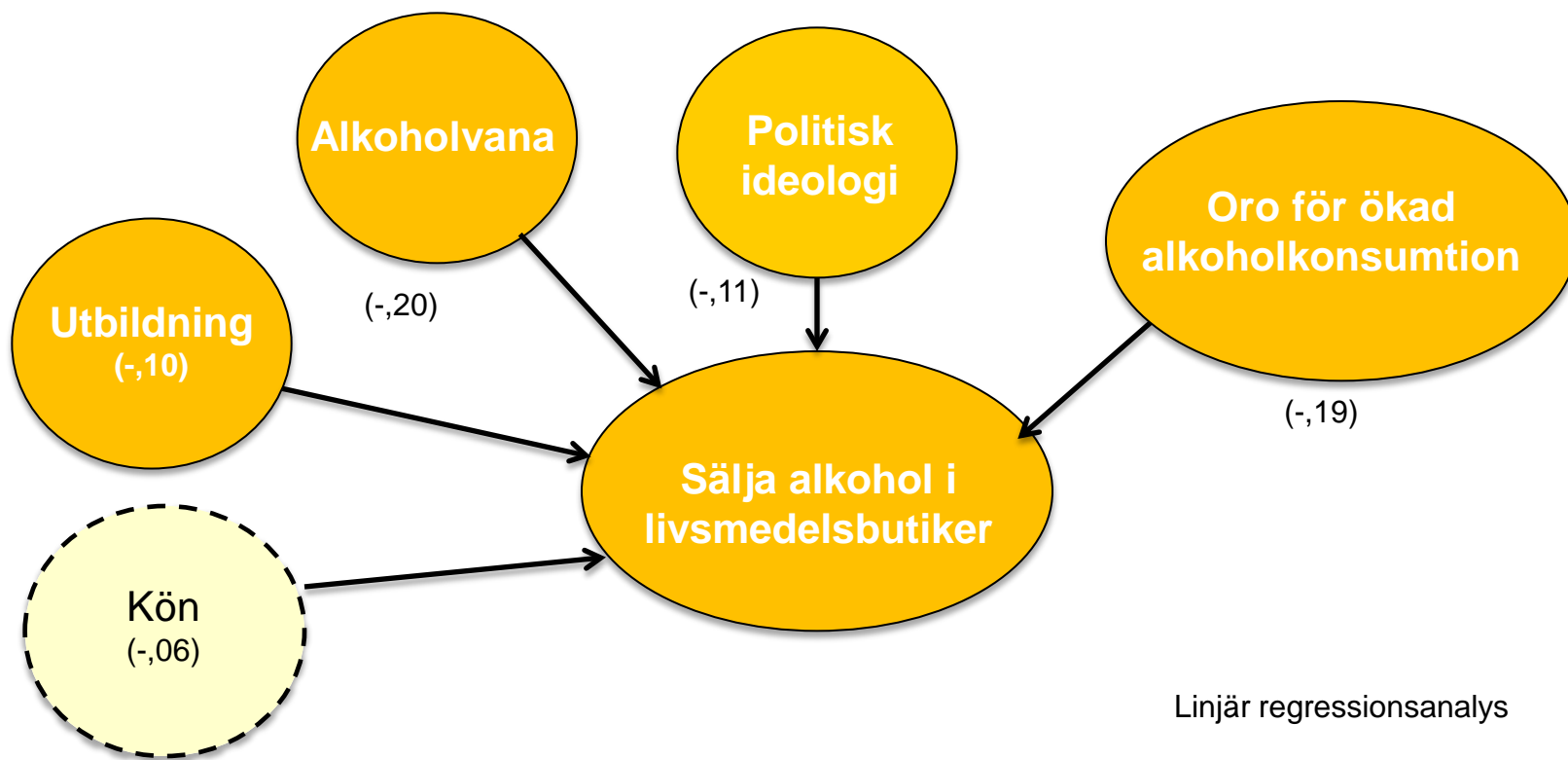
## Höja skatten (2012)



Linjär regressionsanalys



## Sälja alkohol i livsmedelsbutiker (2012)



Linjär regressionsanalys





## Slutsatser

- Minskat intresse för sänkt alkoholskatt men minoritetsstöd för en höjning
- Färre än tidigare vill sänka skatten trots att alkoholvanorna blivit mer frekventa
- Politisk ideologi spelar roll för åsikterna om skattesänkning och fri butiksförsäljning
- Egna alkoholvanor och synen på alkohol som samhällsproblem har stor betydelse för synen på skattesänkning